

รูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของ
นักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา
THE MODLE OF BUDDHIST ACTIVITIES TO STRENGTHEN THE
RESPONSIBILITY OF STUDENTS OF THE CHARITY SCHOOL OF
TEMPLES IN NAKHONRATCHASIMA PROVICE

¹มนัสพล ยังทะเล,²พระมหาสุพร รุกขิตธมโม,และ ³สิรภพ สวนดง
¹Manusphon Yungtalay ²PhramahaSuporn Rukkitadhamo
and ³Siraphop Suandong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Pol4229@gmail.com

Received May 10, 2021; Revised July 12, 2021; Accepted August 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหากิจกรรมในการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนวัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา การจัดกิจกรรมเชิงพุทธของนักเรียน และรูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหากิจกรรมของนักเรียน ปัญหาที่พบคือนักเรียนมี ความรู้ใน ภาคทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติค่อนข้างน้อย รวมถึงการมีส่วนร่วมความรับผิดชอบในกิจกรรม โดยการจัดกิจกรรมเชิงพุทธของนักเรียน เป็นกิจกรรมการถวายเพลและการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นควรมีรูปแบบในการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโดยการให้

¹ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

³ อาจารย์ ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

นักเรียนมีส่วนรับผิดชอบ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านวินัย อุตสาหะ ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ โรงเรียนควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการดำเนินกิจกรรม ผลลัพธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้น สามารถนำไปสู่ต้นแบบที่ดีได้

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดกิจกรรม, กิจกรรมเชิงพุทธ, เสริมสร้างความรับผิดชอบ

Abstract

This research aimed to study the problem of activities in building responsibility of students at Wat Sutthachinda school, muang district, Nakhonratchasima province. buddhist activities for students and a pattern of buddhist activities to strengthen the student's responsibility at a temple charity school in Nakhonratchasima using the interview form 20 key contributors, content analysis, descriptive and analytical presentation. The research results were found that state of student activity problems the problem encountered was that the students had little knowledge of theory and practice. Including participation and responsibility in activities by organizing buddhist activities for students It is an activity of offering games and attending the moral and ethical camp. hence, there should be a pattern for enhancing student accountability by putting students on accountability. build morals, ethics, discipline, perseverance, honesty, and generosity. activity process results of participation in activities in which students are engaged in their responsibility for moral development. ethics make it happen can lead to good prototypes.

Key words: Activity pattern, Buddhist activities, Build responsibility

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนากันมาช้านาน เรามีพุทธศาสนาเป็น ตัวชี้วัดชี้ในการดำเนินชีวิต เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย เราถือกันว่าหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็น สิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความ รับผิดชอบ สมัครสมานสามัคคี ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เรียกได้ว่าพุทธศาสนาเป็นเสมือน เกล็ดไขมันดั้งเดิมของชาติไทย ทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม (จารุณี วงศ์ละคร, 2550:42) คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรมจริยธรรม และสถาบันทาง สังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและ

สนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรีษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2554:9)

โรงเรียนจึงเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม ที่เกิดขึ้นจากความต้องการของสังคม เพื่อทำหน้าที่หลัก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่สมาชิกของสังคม โดยให้การศึกษาและอบรม สั่งสอน เพื่อพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงาม มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม อันดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละและพอใจที่จะฝึกฝนร่วมกันกระทำการกิจต่างๆ เพื่อ ประโยชน์ของสังคมโดยรวม (ประภาศรี สีหอำไพ, 2535:1) ในแต่ละปีจะมีโรงเรียนเอกชนตั้งขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันก็มีโรงเรียนเอกชนที่ขอเลิกล้มกิจการจำนวนมากเช่นเดียวกัน โรงเรียนเอกชนเหล่านี้ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้กำหนดการจัดการและการบริหารการศึกษาอยู่ในหมวดที่ 3 มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ปัจจัย คือ (1) ประสิทธิภาพและเป้าหมายของโรงเรียน (2) หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน (3) บุคลากรภายในโรงเรียน (4) ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน (5) การจัดการและการบริหารการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2553:34)

ผู้วิจัยได้ศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดสุทธจินดาและสัมพันธครู และผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานในโรงเรียนจำเป็นต้องมีแนวความคิดและหลักการทำงานให้สอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย จึงจะทำให้การพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2528:22) ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัด จากการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นพบว่า โรงเรียนวัดสุทธจินดาเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดลำดับต้นๆ ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมหลายด้าน ความพร้อมเพียงในด้านวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามีเงื่อนไขสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นเท่านั้น ปัญหาของนักเรียนที่มีส่วนร่วมต่อกิจกรรม การตรงต่อเวลา นักเรียนมาโรงเรียนไม่ทันเข้าแถวเคารพธงชาติ เข้าชั้นเรียนและเรียนไม่เต็มเวลาทุกชั่วโมง ไม่เข้าแถวหน้าชั้นเรียนก่อนเข้าเรียนภาคบ่าย รับประทานอาหารก่อนเวลาพักกลางวันไม่เข้าแถวหลังเลิกเรียน การทำงานที่มอบหมาย นักเรียนส่วนหนึ่งส่งการบ้านไม่ทันตาม เวลาที่ครูกำหนด ไม่ปฏิบัติงานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย จะส่งงานก็ต่อเมื่อครูจะลงโทษ การรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ตั้งใจปฏิบัติงานในเขตรักษาความสะอาดที่กำหนดให้ไม่เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่เฝ้ารักษา ความสะอาดห้องเรียนห้องพิเศษ ห้องน้ำห้องส้วม การเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน นักเรียนบางส่วนเข้าร่วมกิจกรรม วันสำคัญทางศาสนา กิจกรรม

ลูกเสือ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวันสำคัญของชาติมีผู้เข้าร่วม ไม่ครบตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนซึ่งเป็นอนาคตของประเทศชาติ ให้ความรู้ความรับผิดชอบโดยส่วนตัวและผู้อื่น สังคมให้มีเจตคติที่ดีและความพร้อมเพียงในการเข้าร่วมกิจกรรม ในลักษณะของกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบจัดกิจกรรมเชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดนครราชสีมาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากิจกรรมในการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมเชิงพุทธของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่คาดว่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูลในแนวลึกได้ ซึ่งสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ การจัดกิจกรรมเชิงพุทธ และรูปแบบการเสริมสร้างความรับผิดชอบได้โดยตรงและเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป จำนวน 6 คน

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 8 คน เป็นคณะครูโรงเรียนที่จัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและสามารถให้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน และ 2) ครูโรงเรียน จำนวน 4 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ซึ่งเป็นบุคคลทั่วไป ได้แก่ ผู้ปกครอง นักเรียน จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวนทั้งสิ้น 20 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา/พื้นที่

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียน การกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ความเป็นมาของการจัดกิจกรรม โครงการกิจกรรมเชิงพุทธ การพัฒนาองค์ความรู้ในการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียน ด้านการพัฒนาารูปแบบกิจกรรม การพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ความสามารถในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของนันทยา นางงาม (2551) เป็นแนวทางพัฒนาเครื่องมือวิจัยและศึกษาเอกสารจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่

3.1 แบบสัมภาษณ์(Interview Guide) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้การจัดกิจกรรมเชิงพุทธและรูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview)

3.2 แบบสังเกต (Observation) โดยเริ่มการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชนและสังเกตการจัดกิจกรรม ตั้งแต่ นำนักเรียนฝึกพิธีการ และท่องบทอาารธนาศีล อารธนาธรรม คำกล่าวถวายภัตตาหาร ปฏิบัติกิจกรรมพึงธรรมถวายเพล และกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม

3.3 การสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติ โดยตั้งกรอบแนวคิดและรูปแบบการสนทนาเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ รูปแบบกิจกรรมเชิงพุทธ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม จากกลุ่มผู้ปฏิบัติให้ได้ข้อมูลเพื่อเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการบันทึกรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยจำแนกข้อมูลแยกประเด็นออกตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ว่าข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอและพร้อมแก่การนำไปวิเคราะห์สรุปผลแล้วหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มาไม่มีความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบแบบสามเส้า

(Triangulation) และหากมีข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป

การศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้อมูลที่ได้ จากการสังเกตและการสัมภาษณ์จากภาคสนามนำมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์ประเด็นที่กำหนดไว้จุดมุ่งหมายของการแล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้นำสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหากิจกรรมในการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพของกิจกรรมที่สำคัญของโรงเรียนการกุศลของวัดที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วม คือ กิจกรรมโรงเรียนดีวิถีพุทธ กิจกรรมการถวายเพล และเข้าค่ายคุณธรรม ในกรณีศึกษาโรงเรียนวัดสุทธจินดา พบว่าสภาพปัญหา คือ การขาดความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และการให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมในรูปของการขาดเรียน มาโรงเรียนสาย ขาดคุณธรรม จริยธรรม และกิริยามารยาทหยาบกระด้าง เป็น ต้น พฤติกรรมเหล่านี้ ทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นไปตามนโยบายและพันธกิจของโรงเรียน จะต้องปลูกฝังคุณธรรม เจตคติในการมีส่วนร่วมความรับผิดชอบในกิจกรรม ตระหนักถึงคุณค่าของความรับผิดชอบ มีบุคลิกภาพ อันพึงประสงค์ของบุคคล อาทิเช่น ฝึกให้เด็กรับผิดชอบในการทำงานบ้านช่วยเหลือพ่อแม่ รับผิดชอบต่อการเรียน สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เด็ก มีการพัฒนาความรับผิดชอบยิ่งขึ้นไป ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณธรรมหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดกับทุกคน

2. การจัดกิจกรรมเชิงพุทธของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมโรงเรียนดีวิถีพุทธ (ถวายเพลพระ) และกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม การจัดกิจกรรมดังกล่าวให้นักเรียนมีส่วนร่วม อาทิ เช่น แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเด็ก ให้เด็กได้ฝึกฝนปฏิบัติด้วยตนเองโดยที่ครูไม่ได้ทำแบบอย่างให้ดู และเรียนภาคทฤษฎีให้เกิดองค์ความรู้ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และแนวปฏิบัติที่ดี พร้อมทั้งยกย่องคุณงามความดีที่เด็กมีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ เป็นแกนนำเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือเป็นแกนนำเป็นผู้นำในการรณรงค์การห่างไกลอบายมุขและแบบอย่างที่ดี

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มี 2 รูปแบบ ได้แก่ (1)รูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ด้านตัวแบบกิจกรรม การประเมินคุณธรรมฯ จากแฟ้มสะสมงานและ (2)รูปแบบกิจกรรมการสร้างเสริมความรับผิดชอบแบบมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนสามารถมีความรู้ทัศนคติ เจตคติที่ดี และปฏิบัติตนเป็นคนดีตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ผู้เรียนสามารถบอกและปฏิบัติตามขั้นตอนพิธีการทางศาสนาได้ ผู้เรียนสามารถกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย คำสมาทานศีล 5 คำอาราธนาธรรม และคำถวายภัตตาหารได้โดยพร้อมเพรียงกัน และเด็กและผู้เรียนสามารถเสียสละสิ่งของและบริจาคทาน โดยโรงเรียนสามารถพัฒนาเป็นรูปแบบกิจกรรมประจำปี เพื่อนำไปใช้ในรุ่นต่อไปได้

อภิปรายผล

การวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันดังนี้

1. สภาพของกิจกรรมที่สำคัญของโรงเรียนการกุศลของวัดที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วม คือ กิจกรรมโรงเรียนดีวิถีพุทธ กิจกรรมการถวายเพล และเข้าค่ายคุณธรรม ในกรณีศึกษาโรงเรียนวัดสุทธจินดา สภาพปัญหา คือ การขาดความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และการให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล ตันกิติภิญโญ (2552:1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนอนุราชประสิทธิ์จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การใช้ชีวิตของนักเรียนมีความเหมาะสมในด้านการคบเพื่อน ส่วนการได้รับการเลี้ยงดูการมีวัฒนธรรมย่อยที่ดีและบุคลิกภาพที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพบว่า ด้านขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์มีน้ำใจ และรักษาสีงแวดล้อม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี รักษาศาสนาพระมหากษัตริย์และค่านิยม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. การจัดกิจกรรมเชิงพุทธของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมโรงเรียนดีวิถีพุทธ (ถวายเพลพระ) และกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม การจัดกิจกรรมดังกล่าวให้นักเรียนควรมีส่วนร่วม อาทิ เช่น แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเด็กสอดคล้องกับงานวิจัยพระครูประทีปธรรมนาถ (ชุตินฺธโร) (2556:121) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนคลองเจริญราษฎร์อำเภอบาง

เสาชัง จังหวัด สมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโดยส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นการจัดกิจกรรมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมนั้นเป็น กิจกรรมที่พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มากที่สุด

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มี 2 รูปแบบ ได้แก่ (1)รูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ด้านตัวแบบกิจกรรม การประเมินคุณธรรมฯ จากแฟ้มสะสมงาน และ (2)รูปแบบกิจกรรมการสร้างควมรับผิดชอบแบบมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนสามารถมีความรู้ทัศนคติ เจตคติที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยพระครูวีรญาณนุยุต (นิพนธ์ญาณวีโร/โสดา) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กิจกรรมส่งเสริม ศีลธรรมนักเรียนโรงเรียนกุสว้างสามัคคีอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมส่งเสริม ศีลธรรมนักเรียนโรงเรียนกุสว้างสามัคคีการสอนศีลธรรมในโรงเรียนกุสว้างสามัคคี กิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดการสร้างควมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับชุมชน บ้าน วัดและโรงเรียน คือ กิจกรรมส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม ได้แก่ ศีล 5, พรหมวิหาร 4, อิทธิบาท 4 และฆราวาสธรรม 4 เป็นการจรรโลงศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป นักเรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติ พิธีกรรมทางศาสนา นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำบุญ และปลูกฝังจิตสำนึก ให้ นักเรียนรู้จัก การเข้าวัด ลำดับการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

รูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงพุทธต่างไปจากเดิมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา คือ การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบแฟ้มผลงานในการประเมินกิจกรรมประกอบกับการพิจารณาตามเกณฑ์ที่ครูได้กำหนดแบบไว้จะได้ผลดี สามารถแก้ปัญหาความรับผิดชอบได้ และที่สำคัญส่งผลทำให้นักเรียนรู้ทางทฤษฎี มีความรู้และเข้าใจก่อนการปฏิบัติกิจกรรม โดยนักเรียนมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เช่น ยูทูป เป็นต้น และนักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองได้เรียนรู้ให้คนอื่นได้ สอดคล้องกับแนวคิดเจตคติ แนวคิดคุณธรรมจริยธรรม และแนวคิดเสริมสร้างความรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมถวายเพลและโครงการกิจกรรมเข้าค่าย ส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม สังเกตได้จากการที่นักเรียนส่งงานและมีความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ครูมอบหมาย และผลตอบรับทางผู้ปกครองสะท้อนกลับมาในทางที่ดี ซึ่งรูปแบบที่โรงเรียนจัดขึ้นประสบผลสำเร็จและเป็นต้นแบบที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.(2528).คู่มือสอนจริยศึกษาระดับวิทยาลัย (ฉบับทดลอง), กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์การศาสนา.
- จารุณี วงศ์ละคร.(2550). *ปรัชญาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4.เชียงใหม่: ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ดวงกมล ตันกิติถิโย. (2552).“การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียน อนุราชประสิทธิ์จังหวัดนนทบุรี” บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นันทิยา นางาม. (2551). *การสืบทอดภูมิปัญญาและการพัฒนาปลาแดกบริเวณลุ่มน้ำลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาศรี สีหอำไพ.(2535). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูประทีปธรรมนาถ (ชุตินฺธโร).(2556).“การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียน คลองเจริญราษฎร์ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระครูวิธานนุยุต (นิพนธ์ญาณวีโร/โสดา).(2556).“กิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมนักเรียนโรงเรียนกุสว้าง สามัคคีอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2554).*แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2553). *การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

